

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ':
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do nevt'
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia taktiež.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Takí sú naši ľudia.

V záujme katolíckeho ľudu je presvedčiť sa o tom, ako mnohí spoluobčania naši často smýšľajú o najpotrebnejších záležitostiach spoločenského života. O tom, čo som v tomto ohľade osobne zkusil, bez toho, že by som udal mena osobnosti a miest, len tolko môžem povedať, že pravdu má nasledujúce príslovie: «Koho Boh chce potrestať, pozbaví ho rozumu.»

Prišiel som do čisto katolíckej veľkej dediny, ktorá leží v najúrodnejšej doline Hornouhorska. S tamojším pánom farárom navštívili sme gazdu, ktorý drží sa za malého hospodára, vzdor toho, že má v doline najviacej úrodného poľa. Je on ináč známy ako horlivý katolík, čoho znakom je, že každú nedeľu s celou rodinou chodí do kostola. Na obnovenie chrámu Božieho tiež dobrovoľne dal značný obnos. I s pánom farárom nahovárali sme ho, aby vstúpil do Katolíckej Ludovej Jednoty. Na to ale nám toto povedal: «Ale prosím, na čo je to. Nuž či ja nemôžem byť dobrý katolík, keď nezaplatím tú jednu korunu? Katolícka Ludová Jednota mi veru *nedá chleba.*»

Hľa, takí sú naši ľudia! Mnohí sú obetiví, dobrosrdeční, svätej viere svojej oddaní, tolko rozumu už ale nemajú, aby nahliadli, že neni dosť obetovať tisíce, ba i milióny, keď sa nestaráme o strážcov, aby pred lúpežníkmi obránili to čo obetujeme. Hľa, náš gazda na chrám Boží ochotne obetoval väčší obnos, k tomu ale už nemal srdca, aby vstúpil do Katolíckej Ludovej Jednoty, ktorá s jej státisíce členami pred lúpežníkmi obráni mu chrám Boží, na ktorý

obetoval, vieru za ktorú horlí a práva jeho svätej cirkvi.

V inej zámožnej obci Hornouhorska dožil som sa zas nasledujúceho. S tamojším pánom farárom prišli sme k istému občanovi, ktorý bol vychýrený ako dobrý gazda a horlivý katolík. Prijal nás srdečne, pohostil nás a div nás na rukách nenesil, to ale nijako nechcel nahliadnuť, prečo je ľudu zvlášte potrebná Katolícka Ludová Jednota. Ako sme sa s ním shovárali, prišiel k nemu akýsi červený žid. Gazda šiel so židom do druhej izby a tam trafikoval s ním dobrej pol hodiny. Náš gazda nechcel sa dať zapísať za člena do Katolíckej Ludovej Jednoty, o dva týždne ale potajomne doletel do Budapešte, aby ukázal, že aj on má rozum a neni utisnutý na Katolícku Ludovú Jednotu. Od žida totiž za deväťtisíc korún kúpil stroj na mlátenie, nemohol ho ale potrebovať, bo bol docela zlý. Včul pravda už vedel najst Katolícku Ludovú Jednotu, aby mu pomohla. Židovský agent s jeho strojom ho špatne oklamal. Židovi vedel dať deväťtisíc korún a to za taký stroj, ktorý je zcela na nič, k tomu ale nevedel sa odhodlať, aby vstúpil do Katolíckej Ludovej Jednoty, ktorej *hospodárska trieda* najlepšie rady dáva svojim členom, ochotne a zdarma pomáha vo všetkých záležitostiach hospodárskych. Za tým mu nebolo ľúto, že za daromnicu deväťtisíc korún platil židovi, lež ako člen jednu korunu dať Katolíckej Ludovej Jednote, to sa mu už mnoho zdalo byť. Hľa, takíto sú naši ľudia!

V jednej veľkej obci na území nitrianskej stolice dožil som sa zas nasledujúceho. Vstúpil

som do domu istého zámožného gazdu, ktorého mi odporúčali ako horlivého katolíka. V izbe som našiel gazdinu, v ruke so «snárom». Na moje pozdravenie: Pochválen Pán Ježiš Kristus, odpovedala zdvorile: Na veky amen a privítala ma vlúdne.

— Čože porábate, tetinka moja? — pýtal som sa jej.

— Nuž, prosím ponížene — povedala — mala som hrozné sny. Vo snách videla som prasa s krídlami. Nevieť čo to má znamenať a nazdávala som sa, že mi to vyloží tento snár.

V tom prišiel gazda do izby a začali sme sa shovárať o Katolíckej Ludovej Jednote.

Žena sa tiež pomiešala do reči a povedala:

— Veď aj my sme v Katolíckej Ludovej Jednote, ale veru vystúpime, bo v tých sošitoch čo nám posielajú, nenachádzame nič zaujímavého.

Hľa, takí sú naši ľudia! «Snár» a «prasa s krídlami» to ich zaujíma. V sošitoch ale, ktoré ich poučujú o všetkom, čo majú vedieť ako veriaci katolíci a rozumní gazdovia, ktoré zastávajú ich náboženstvo, poučujú ich ako majú nažívať s ich občanskými právami; v týchto zvlášte poučných sošitoch nenachodia ničeho, čo by ich zaujímalo. Za hlúpy «snár» vyhodia päťdesiat halierov, aby si z neho vyložili čo znamená «prasa s krídlami», aby ale ako členovia Katolíckej Ludovej Jednoty za poučné sošity, letáky a iné veľmi osožné spisy len jednu korunu zaplatili, to sa im zdá byť primného. Takých katolíkov máme však na zbyť. Nečudujme sa preto, že naši nepriatelia robia s nami čo chcú.

Aby sme zcela úprimne pravdu povedali, známe mnoho takých, o ktorých vieme, že sú ináč horliví a viere oddaní katolíci, ponevác ale nevedia sa odhodlať, aby vstúpili do Katolíckej Ludovej Jednoty a nečítajú jej sošity a spisy, keď prídu do spoločnosti, kde neverci a nepriateli brýzgajú na katolíkov, mlčia ako ryby vo vode a nevedia sa brániť. Že zo sošitov a spisov Katolíckej Ludovej Jednoty, ktorolvek ľahko naučiť sa môže, ako sa má brániť, toho dôkazom je nasledujúci príklad:

V Budapešti sadol som do železničného vozňa. Protivá mne sedel hospodár príjemného zovňajška. Na kabáte pripjatý mal odznak Ka-

tolíckej Ludovej Jednoty. Do tohože vozňa sadol akýsik elegantne vyoblečený pán. Vypiglované galoty, biely lajblík, čierny kabát, zlatá refaz na bruchu, hrubá cigara v hube, všetko poukazovalo na to, že on neni leci kto. Keď sa vlak pohol, elegantny pán oslovil gazdu a pýtal sa ho, na čo mu je na kabáte ten biely krížik?

— Na to, pane — povedal mu gazda — bo som členom Katolíckej Ludovej Jednoty a toto je náš odznak.

— Nehnevajte sa — pokračoval ďalej ten elegantný pán — vy vyhliadate ako múdry človek a predca ste sa dal kňazom oklamať, že vás na takú vec naviedli.

— Nuž pane — odsekol gazda — mňa veru nikto ani neoklamal ani nenaviedol. Ja ako katolík pokladal som si za moju povinnosť vstúpiť do Katolíckej Ludovej Jednoty a z jej spisov naučil som sa už mnohému, čo mi aj posial na veľký osoh bolo.

— Ver' mi je vás veľmi ľúto — hovoril ďalej elegantný pán — veď vás tí kňazi už tak pobalamutili, že ešte aj to ste vstave uverili, že je Boh.

— Pane, veď to každý múdry človek verí.

— *Múdry človek v terajšom svete len to verí čo vidí.*

Na toto gazda vstal hore, fičúrovi prisne pozrel do očí a povedal mu:

— To ste ráčil povedať, že múdry človek len to verí čo vidí. Nuž ja som múdry človek. Váš rozum som ešte nevidel, preto ani neverím že máte rozum!

Cestovatelia vo vozni pustili sa do hlasitého smiechu. Elegantný fičúr ufujazdil. Seba povedomý gazda na kabáte popravil si odznak Katolíckej Ludovej Jednoty a sadol si pokojne.

Hľa, takito majú byť všetci naši ľudia.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krestan». «Krestan» už cez XX. dvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krestfan číta a predpláca len «Krestana».

Blažené Uhorsko.

Starí zemani, sedmoslivkári, ktorí v celom svojom živote nepracovali, iba čo slopali, kartovali, fajčili a zverinu onili pri svojich schôdkach obyčajne tešili sa s týmto príslovím: «Mimo Uhorska niet života.» A príslovie to ešte aj včulká platí u mungov. Na nich sa ešte aj vtedy usmieva slniečko, keď z oblakov potopy valia sa na krajinu. Nenie divu, že kto len môže, použije tieto blažené časy a postará sa o seba a o svoju rodinu.

Štefan Tisza starosť má o každého munga. V prvom rade stará sa o svoju biharskú gárdu. Tiszovský rod od dávna si vysvojil Biharsko, včulajší ministerpredseda ale ako zvláštny potomek Tiszovho pokolenia celé Biharsko pretvoril na svoju obličaj. Aký je Tisza, také je včul aj Biharsko. Tisza starostlivú ruku svoju v prvom rade vystrel na biharských pánov. Ruka tá je až príliš štedrá. V každom biharskom okrese vyvolení sú mungovia. Z Biharska máme ministrov, snemového podpredsedu, štátnych sekretárov a iných hodnostárov. Z tadial pochádza Peter Ertsey, ktorý poslancetvo k tomu upotrebil, že u vlády rôzne obchody prostriedkoval, čo mu ohromné peniaze donášalo. Ponevác ale také kšefty ablegátom není su dovolené, Ertsey do vacku strčil si štvrt milliona oročky, čo z krajiny zdrazil a vzdal sa mandátu. Kto má byť jeho nástupcom, pýtali sa biharskí páni? Kto iný, ako Koloman Cziffra, tamojší slúžny. Najprv poistil si penziu a potom vystúpil za poslanca. Nuž áno! Z čoho by žil biharský džentrik, keby len jedon plat fahal? Biharské vlastenectvo treba zaplatiť. A za týmto príkladom idú celé krdle mungov, bo mimo Uhorska niet života, zakial tu rozkazuje Štefan Tisza. Z tohoto dobrého života okúsif chce i Dezider **Baltazár**, kalvínsky superintendent, ktorého aj biskupom prezývajú. Upozorňujeme aj našich ct. čitateľov, aby si dobre zapamätali meno tohoto kalvínskeho superintendenta, bo Baltazár je našim najúhlavnejším nepriateľom. Volakedy bol tuhým socialdemokratom. Agitoval za programm červenákov a delil pozemky uhorských magnátov a veľkostatkárov. Z pomedzi kalvinov Baltazar vreštal najzúrivejšie, aby vláda shabala katolícke cirkevné majetky. Pre

jeho agitácie vela pravot mal elvtárs Baltazár. Neskôr však popustil zo socialdemokracie, bo zbadal, že s tým sa nedostane ku «biskupstvu». Prešiel teda ku neodvisliakom a v hajúske stolici prijal predsedníctvo neodvislej strany. V tom čase v hneve a vo spore bol s Tiszom. Potom však pomeril sa s nim a takým spôsobom ostal superintendentom. Odtedy vždy lepšie a lepšie bližil sa ku Tiszovi, až napokon vystúpil z Kossuthovej strany a dal sa kandidovať za ablegáta s mimostranným programom. Pravda, pekná kariera! Karakterizuje ona naše politické pomery. Všetko sa to za Tiszom hrne. Vidno z toho, ak dobre je byť mungom.

Pozrime Však na tých, ktorí není sú takí šťastní a uvidíme, ako sa tým vede.

Ukážem len na rezervistov a nešťastných vytopencov.

Odkedy balkánske nepokoje trvajú, odtedy je vo zbroji Boh zná kolko tisíc rezervistov. Vojenská vrchnosť povolala ich na ďaleké hranice vlasti brániť. Ubožiaci tí, v najväčšej núdzi nechali svoje rodiny. V Rakúsku; hneď ako balkánska vojna vypukla, starali sa o rodiny rezervistov. Dali im peňažnú pomoc. A u nás? Finančníster nedávno vydal rozkaz

Kolping, zakladateľ katolíckych tovaryšských spolčkov.

svojim podriadeným vrchnosťam, že dovolí, aby rezervisti svoju daň v čiastkach splácali. To je tá pomoc pre tých chudiakov, ktorí ďaleko od svojich, už cez mesiace konajú fažkú vojenskú povinnosť. Finančníster s tým im prispeje ku pomoci, že môžu svoju daň za pár mesiacov splácať. Či im tú daň nemohol odpustiť? Nezaslúžili to? Veď odkedy vojančia, haliera nezarobili, od čoho majú teda daň platiť? Hľa, poslanec Ertsey z krajinskej pokladne sdrapil štvrt milliona, že sa mu podarilo jednu kúpu previesť. Tam finančníster nešporoval, pre ubohých rezervistov ale inej pomoci nemá, len čo ich daň v rátač sinkassuje.

Tam sú vytopenci. Povodne narobili po krajine vyše sto millionov škody. Nuž a čo roli

Námorníci ztroskotanej lode v boji s vlnami.

vláda v záujme tých neborákov, ktorým povodne len ich život nechaly? Veľmi málo. V Rakúsku tiež boly povodne, najmä v Galícii a vo Štajersku. V Rakúsku do štátneho rozpočtu už vopred tri milióny korún postavili na vypomoženie vytopencov a túto pomoc povýšili na desať miliónov. Keď sa to nešťastie stalo, rakúsky minister orby zaraz upovedomil o tom jeho veľičenstvo kráľa a pýtal od neho splnomocnenie k ďalšiemu zakročeniu. Slovom v Rakúsku radikálnu pomoc dali vytopencom, bárs tam voda nenarobila tak veľké škody ako u nás. Náš minister orby poslal štvrt milióna korún assignoval pre vytopencov a vyslovil sa, že pre neblahé peňžné pomery viac nedá, vyzval ale obecnosť, aby ku pomoci vytopencov prispelo milodarmi.

Či to nenie do smiechu? Škody je vyše sto miliónov a vláda dá 250.000 korún. Z toho majú Boh zná koľko sto domov vybudovať, koľko rodín zaopatřit so všetkým čo utratili,

železnice a cesty napraviť, mosty stavať, slovom nahradit celú škodu. Z tej štátnej pomoci neviem či päť korún padne na jednu rodinu. Ostatné aby dali dobrosrdeční ľudia.

Nuž ale nebudme nespravedliví, lež povedzme, že aj financminister poskytnul pomoc vytopencom. Áno, dolu so širákom pred tou pomocou! Tá ozaj na nohy postaví ožobračených vytopencov. Financminister totiž vydal rozkaz, aby vytopencov behom troch mesiacov neexekvovali pre porcie. To je tá ohromná štátna pomoc! Neslobodno exekvovať tých chudíakov, ktorých povodne ožobrčili. To sa nepýtal minister, je-li čo u nich exekvovať, lež aby sa zdálo, že volačo robí, so svojím kolegom ministrom orby v sprievode fõišpánov podujal výlet do krajov vytopencov a potom oba ministri odobrali sa na letovisko. Rakúsky minister osobne bol prítomný pri pomocnej akcii. Naši ministri idú do kúpeľov.

Neideme ďalej opisovať biedu a veľkú núdzu ľudu. Neslýchaná nesvedomitosť je ale, že kým takmer celú krajinu stíhajú elementárne nehody zatiaľ Tisza s jeho mungovskou bandou vystrája veselé zábavy.

Áno, mungovia majú tu zlaté časy, čo ale rieknu na to rezervisti a vytopenci?

Veď keby aj tí taký život mali, ako Tisza, Lukács, Ertsey, Baltazár, Cifra... Ku povodňam akými teraz stíhané je Uhorsko, veru zle pasujú žranice a pijatiky mungov!

Ondrej Hladký.

Bohatstvo a práca.

V dnešných časoch, keď bližšie nahliadame do života, s lútosťou badáme, že ani rod, ani veda, ani žiadne zásluhy nemajú toľkú cenu ako peniaze. A čo je pritom menej smutnejšie je to, že sa už na to neberie ohľad, z akého prameňa pochádza majetok. Bo poctivou prácou, vytrvalou sporivosťou nadobudnutý majetok padá pod celkom inú mravnú mieru, nežli majetok z úžery, z ukrivenia, z ošudenia blížneho pochádzajúci. Slzy sirôt, vdov nechávaly predtým nevymazateľné škvrny na statkoch nepravým spôsobom nadobudnutých. Teraz sa na to nehľadí; nikto si toho nevšima; teraz rozhoduje jedine koľkosť. Čím väčšie bohatstvo je kto v

stave nashromaždiť, tým väčšiu úctu požíva. A v tom leží mravná nákaza. Bo obecnstvo vidiac veľké výsledky majetku, bez rozmýšľania vrhá sa do prúdu a každým dovoleným i nedovoleným spôsobom šaha sa po bohatstve, ako jedinom prostriedku každého druhu pôžitkov, všetkej nožnej blaženosti. Spoločenstvo za peniaze zapiera charakter, dušu i srdce, zásady, jedným slovom všetko, čo sa predtým šľachetným, vznešeným, svätým nazývalo. Už sme zase tak ďaleko prišli, ako stoloťami pred narodením Syna Božieho v Ríme, o ktorom meste jeden barbársky král tak sa bol vyslovil, že by sa celé mesto mohlo zakúpiť, keby sa len kupiec našiel.

Kresťanská nauka o majetku nezavrhuje poklady, lež rozdiel robí medzi majetkom a majetkom dľa toho, z jakého prameňa on pochádza a dáva návod, ako sa majetok dá upotrebiť. Áno, ona dopúšťa možnosť shromažďovania pokladov, len to nakladá boháčom, aby srdce neprirastlo im ku pokladom. Voči našim bližným sme vlastníkami našeho majetku, voči Hospodinu ostávame ale navždy len jeho správcami. S majetkom množia sa aj naše starosti, aj nebezpečenstvá. Bo mnohých hrie v prameňom môže byť chudoba, avšak ešte viac hriechov plodí bohatstvo. Veľký majetok nakladá nám veľké povinnosti, bo zvyšok bohatých je potreba chudobných.

Kresťanská nauka, najkrajšia to morálka, ktorú kedy človečenstvo slyšalo, nakladá nám, aby sme boli milosrdní ku bližnému. Kto štedro rozdáva, tomu bude štedro nadeleno. Všetko, všetko čo len máme, tu necháme, jedine to zachránime a vezmeme so sebou do večnosti, čo obrátíme ku prospechu bližného. Budme teda milosrdní oproti sebe samým a síce takým spôsobom, že budeme dobročinní oproti bližnému. Dľa toho našim najväčším dobrodincom je ten bližný, ktorému sme niečo dobrého preukázali. My mu poskytneme pomoc, on nám ale srdce naplňuje blaženosťou. Pravý kresťan je vždy pánom a nikdy nie otrokom svojho majetku, on vládne majetkom, majetok ale nikdy nevládne ním. A v tom je hrozný rozdiel. Žiaden majetok nerobí nám tolko radosti, ako majetok krušnou a pri tom poctivou prácou nadobudnutý. Slovenské porekadlo hovorí, že :

lahko prišlo, lahko išlo, to jest, že taký majetok, ktorý sme si nepravou cestou nadohudli, nemá požeňania. Naproti tomu majetok, na ktorom spočíva pot poctivej práce, ten má pre nas dvojnásobnú cenn, bo pocit blaženosti stupňuje sa povedomím ukončenej statočnej práce.

Mravná záhuba terajšieho spoločenského smeru neleží teda v tom, že ľudia túžia po majetku, po bohatstve, lež v tom, že nie prácou, lež bársjakým, teda i nedovoleným spôsobom chcú dôjsť ciela a za druhé v tom, že majetok považujú za jediný prostriedok blaženosti. O ľudoch tomuto smeru podliehajúcich právom možno povedať, že nie oni vládnu majetkom, lež majetok vládne nimi; oni nie sú jeho páni, ale otrokmi. Čo oni blaženosťou menujú, neni nič iného, ako špatná sebeckosť. Na sebeckosti ale zakladá sa každá nárúživosť, a každá vášeň je hriechom. Hriech ale vytvára opravdovú blaženosť. V tomto duchu vo všetkých jej spisoch poučuje ľud Kat. Ľud. Jednota.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kresťana!»

Vták s palcami na krídlach.

Mungovský obchod alebo ako možno zbohatnúť.

Známé je, že dcéra nebohého kráľoviča Rudolfa, vnučka to jeho veličenstva kráľa vydala sa za knieža Windischgrätza. Jeho veličenstvo to žiadal od svojej vnučky, aby si v Uhorsku pozemok zadovážila. Poverenci kráľovského dvoru rozhládli sa teda, kde kúpiť súce pánstvo pre kňažnu, i kúpili pre ňu Popperovský pozemok s kaštieľom v trenčianskej obci Bitsefalu. Stalo sa to asi pred desiatimi rokmi. Kúpa prevedená bola 26. novembra r. 1904. a kráľovský dvor jedon million osemkrátstotisíc korún zaplatil za to pánstvo, ktoré je na 6000 jochov rozsiahle a zväčša z hôr pozostáva.

Popper spravil veľmi dobrý obchod, tým horší ale knieža Windischgrätz. Keď sa o tom jeho veličenstvo dozvedel, namrzal sa pre neobozretnosť poverencov, ktorí kúpu previedli a knieža celkom určite sa vyslovil, že on ani za minútu nechce sa sdržovať na tom pánstve, s ktorým ho oklamali.

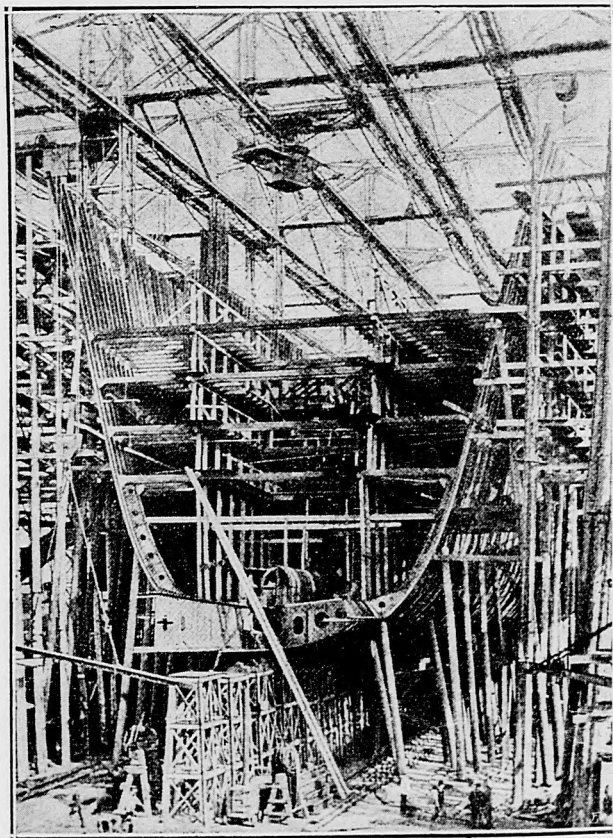
Takto za horúca prišiel do odpredaju Windischgrätzov majetok, lenže kupci sa nehlásili, bo nikto nechcel zaň tolko dať, koľko zaň knieža platil. Čo robiť? — lámal si hlavu správca toho pánstva. Na šťastie napadla mu tá myšlienka, že to bittšické pánstvo ponúkne Pavlovi Elek, správcovi peňažného ústavu «Magyar Bank». Elek totiž pochádza z Trenčianskej, keď pre inšie nie, z vlasteneckej povinnosti odkúpi majetok Windischgrätzov. Po dlhom jednaní Pavel Elek kúpil ten majetok za jedon million štyrikrátstotisíc korún, teda o 400.000 korún lacnejšie ako knieža zaň zaplatil. Elek tým cieľom kúpil to pánstvo, že využije hory a obrobí zem, aby potom pánstvo čím drahšie odpredal. Elek najprv ztriasť sa chcel planšej čiastky pánstva, i našiel kupca na 3000 jochov hory a oračiny. Bol to gróf Ballestrem, ktorý za túto planšiu čiastku zaplatil 500.000 korún. Žilínska továreň na cement od Eleka kúpila asi 15 jochov a aj okolití roľníci kúpili od neho dakolko parceliek.

Včul ale nasleduje jedon neočakávaný obrat ktorý nám vysvetlí, ako bohatnú istí mungovia.

Písali sme v Kresfane, že honvédske mi-

nister na vojenskej cvičište vo Várpalote, rozsiahly pozemok kúpil od bratov Beligradianu za päť millionov korún, teda o dva a pol miliona drahšej, ako ho pred dvoma rokmi kúpiť mohol minister orby. Bratia Beligradianu dobre zarobili pri tej kúpe, lenže z toho, čo pri tom zarobili, dva miliony strčil do vaku Pavel Elek, bo druhú polovicu bittšického majetku, ani nie úplných 3000 jochov, bratom Beligradianu predal za dva miliony korún. Kto by o tom pochyboval, nech ide do žilinského grunto-knihového úradu, tam to najde. A keď by mu ani ten dôkaz nepostačil, uspokoji ho žilinský berný úrad, že stránky od tej kúpy zaplatily na ne vyrúbenú daň.

Čo vysvitá z týchto dvoch kúpo-odpredajov? Pozor, milý čitateľu! Bratia Beligradianu len tak odpredajú svoj várpalotský majetok honvédske mu ministrovi za päť millionov korún, jestli odkúpia 3000 holdov bittšického pánstva od

Imperator, najväčšia parolod sveta, Hamburg—amerikánskej čiary. Vystavená v hamburgskej Vulkán dielni.

Pavla Eleka. Už včulka môžete pochopiť, prečo musela krajina tak draho zaplatiť to várpalotské vojenské cvičište a prečo museli bratia Beligradianu dva miliony korún dať Elekovi za 3000 jochov, keď on raz tolko jochov kúpil za jedon

million 800.000 korún. Kráľovský dvor pri Popperovskom majetku utratil 400.000 kor., kdežto Pavel Elek polovicu toho majetku drahšie pre-

Komediant s tromi stoličkami krúti sa na flaške.

dal asi o 650.000 korún, ako za celý majetok zaplatil kniežatu Windischgrätzovi.

Bratia Beligradianu teda preto spravili vo Várpalote znamenitý obchod, bo boli hotoví v Bittšici planý obchod previesť. Že koľkí mungovia dostali oročku z várpalotského obchodu, to ani tí nezradia ktorí dali, ani tí ktorí vzali. Takto zdierajú mungovia krajinu.

Jedno sa pýtame Ladislava Lukácsa, bývalého ministerpredsedu: Kto bol ten tajnostný pán, ktorému Pavel Elek státisíce dával, ktorý za to Elekovi millionami platil z krajinskej pokladnice?
F. A.

Pät'ašest'desiat klasov, 2277 zrníek z jedného zrnka.

Nepodvratnou skutočnosťou je, že dľa nového spôsobu dorábania žita z jedného zrnka vyžene i 65 klasov, na ktorých spočítať možno do 2277 tvrdých, zdravých zrníek. Katolícka ľudová Jednota zvlášte odporúča ľudu pokusy robiť s týmto novým spôsobom dorábania žita. Tieto pokusy neni sú so žiadnymi ťažkosťami spojené a previesť ich môže každý, kto má kus role alebo pri dome malú záhradu. Viacerí sa nás pýtali, aké semeno, aké zrno je potrebné ku týmto pokusom. Boli tiež aj takí, ktorí doprosta žiadali, aby sme im toho mandžurského žita na siatie poslali. K úplnému vyhnutiu nedorozumenia a k dôležitému poučeniu všetkých

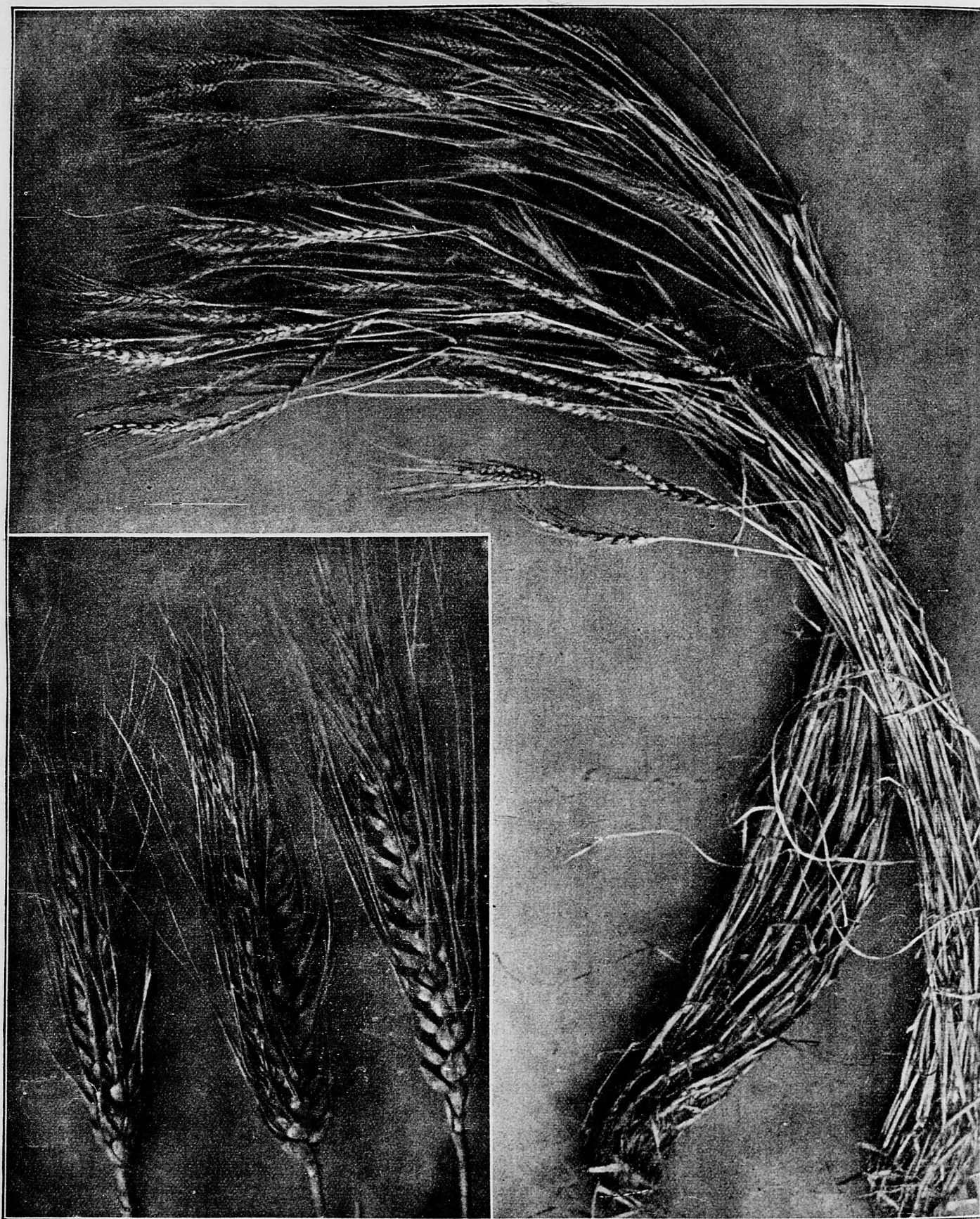
čo zaujímajú sa o túto novotu, celé pokračovanie pri týchto pokusoch na krátko udávame v nasledujúcom:

«Zo svojej vlastnej úrody vybereme najzdravšie a najpeknejšie zrnká pšenice, žita. Keď sme na poli alebo v záhrade náležite pripravili pôdu, vykopajme na 10—12 centimetrov jedon od druhého vzdialené a na 10 centimetrov hlboké járočky. Za tým každé zrnko osobitne vopchajme do dna vykopaného járočka, tak aby zrnká na 3—4 centimetre vzdialené boly jedno od druhého. Keď zrnká vykľely a kličky na 14 centimetrov poriasťly, z bokov járčokov pritiahnime ku ním trochu zeme, po štrnásti dňoch znovu pritiahnime ku ním trochu zeme a v nasledujúcich 14 dňoch opakujme to ešte raz, tak aby na 10 centimetrov hlboký járočok vtedy už celkom žahrabaný bol. Celá táto práca hotová je behom 4—5 týždňov, z jary ale nemáme s tým viac žiadnej roboty. Prv než v záhrade alebo na roli začneme robiť pokusy, v júli alebo v auguste dobre hlboko prekopajme alebo preorajme zem a na každú kvadrátnu siahu vysypeme pol litra umelého hnojiva (superfosfátu). V druhej polovici augusta alebo začiatkom septembra, prv než porobíme járočoky a zrnka do nich popcháme, zem znovu prekopajme alebo preoreme a potom ju dobre pohrabeme, tak aby hručky nebolo na nej.»

Nazdávame sa, že s týmto udali sme zcela zreteľne ako treba pokračovať pri dorábaní žita, pšenice, dľa spôsobu mandžurského. Prosíme preto v prvom rade velebné duchovenstvo, horlivých učiteľov a našich ľudáckych roľníkov, aby na 10—12 siahach ich poľa alebo záhrady podujali tieto pokusy a dosiahle úspechy na vedomie dali Hospodárskej Kancellárii Katolíckej ľudovej Jednoty v Budapešti.

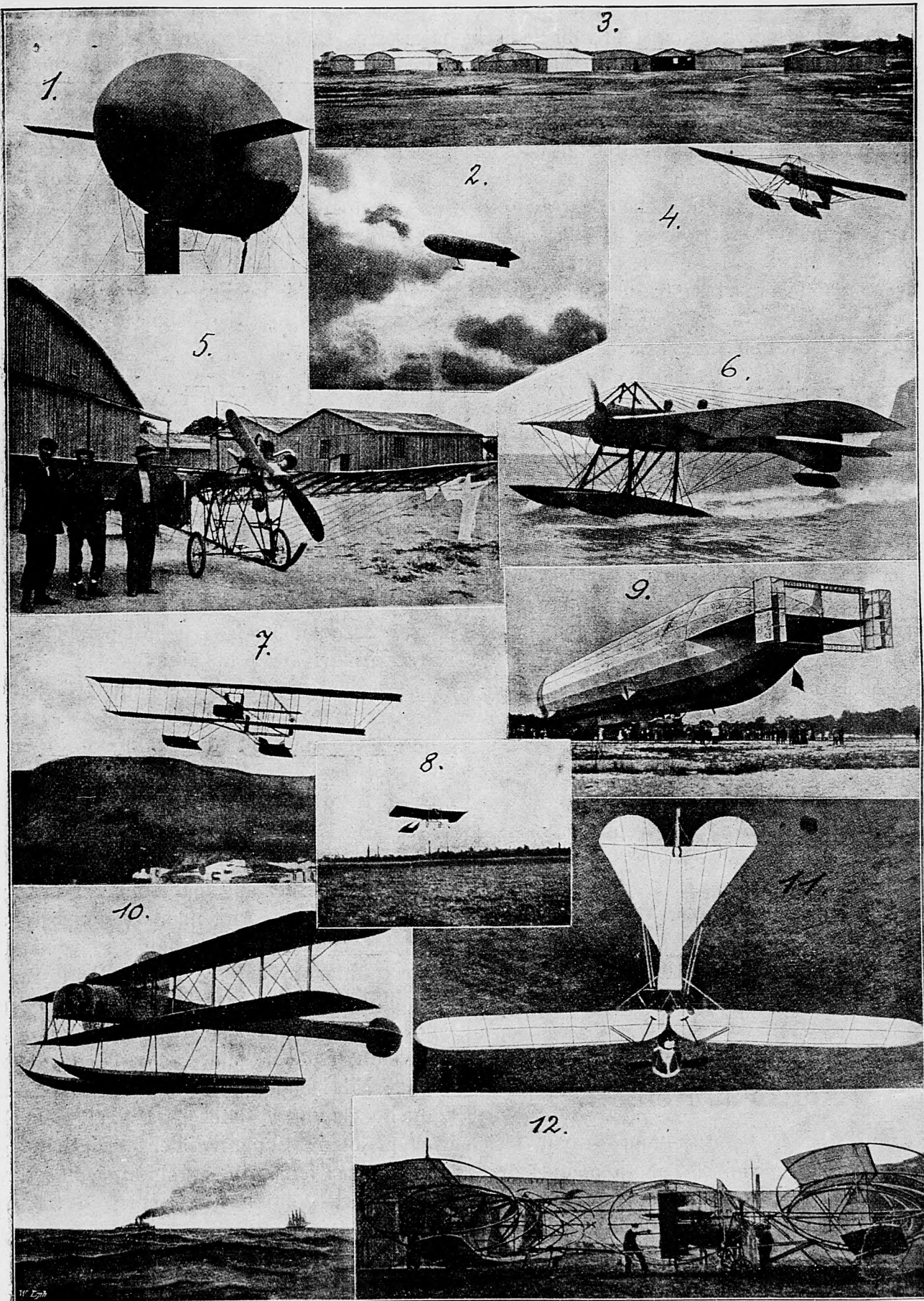
Položenie na Balkáne.

Po zastavení krvavých srážok delegáti Bulharska, Srbska, Grécka a Rumunska, o pokoj vyjednávajú v Bukaresti. Prehnané požiadavky Srbov a Grékov ale veľmi obťažujú pojednávanie o pokoj. Keby Bulharsko splnilo tieto požiadavky, nielen že by sa pozbavilo vydobitkov prvej vojny, lež v budúcnosti záviselo by od Srbov a Grékov. Nemožno si tiež pred-

Pšenica Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Z jedného zrnka vyriastlo 40—50—60 klasov, na ktorých nachodí sa do 2277 zrníek. — Vysvetlenie podávame v článku na 7. strane.

Rôzne podoby lietadiel. 1. a 2. naša vojenská vzducholôň Parsival. 3. Osada uhorských letúnov na Rákoši. 4. Francúzske lietadlo. 5. Ondrej Kvasz uhorský letún. 6. lietadlo po vode. 7. Lietadlo Farmana. 8. Letún Szárits v povetří. 9. Vzducholôň Zeppelina. 10. Lietadlo nad Oceanom. 11. Srbské lietadlo. 12. Najväčšie lietadlo sveta v Amerike.

stavíť, že by trojspolok veľmocí privolil na takú delbu, ktorá ohrožuje rovnováhu na Balkáne.

Bulharskí delegáti proti požiadavkam Srbov a Grékov v záležitosti hranice a ostrovov v Egejskom mori, delegátom predostreli nasledovné profínávry: 1. Nová hranica začne sa pri starej srbsko-bulharskej hranici, smerom ku Egripalanke a Kumanovu zvrtné sa na juh, potom smerom ku Vellesu a Istipu prejdúc cez rieku Vardar na okolí Monastýra tiahne ku Mogdeniu, Gengheli, Kukušu a od Serresa na západ, prejdúc cez rieku Strumu skončí sa v zálive Orfano. Takto mestá Egripalanca, Kratovo, Kočana, Istip, Radovište, Strumnica, Doiran, Serres, Demirhissar a Kavalla ostaly by v Rukách Bulharov. 2. V záležitosti ostrovov na Egejskom mori rozhodnúť majú veľmoci.

Poľahky konfliktu medzi Bulharskom a Rumunskom o hraniciach v Dobrudži generáli Koanda a Fičev 4. augusta podpísali vojenskú zápisnicu, následkom čoho konflikt považovať možno ako zakončený.

Europejské veľmoci rozhodne žiadajú, aby pokoj medzi Bulharskom, Srbskom a Gréckom čoskoro definitívne uzavretý bol a to bez oškodenia Bulharska.

Ponevác Turecko silou-mocou chce mať Drinopol, veľmoci rozhodne vystúpily proti Turecku. Carihradskí zastupitelia veľmocí už dostali úpravu, aby urobili spoločný krok u tureckej vlády, vyzvúc ju, aby londýnsku smluvu v účtivosti držala a svoje čaty odvolala z Trácie. Tento krok sa už najbližšie stane. Či Turecko splní požiadavku veľmocí a či po pokojnom zakročení svoje čaty odvolá na čiaru Enos—Midia, je ešte veľmi otázné.

Nikdy neumreme...

Naplašených mungov jednúc s tým tešil Lukács: nikdy neumreme! Tohoto podnes drží sa Lukács. Ako trhne stehnom odratej žaby, keď sa ho dotkne elektrická iskra, tak aj rumami panamy zasypaným Lukácsom vždy trhné, keď čuje, že sa uprázdniť má daktorá s veľkým platom spojená hodnosť. Uprázdniť sa malo finančné ministerstvo a Lukácsa tak trhlo, že z Gasteinu cvalom dobehol do Budapešte. Vo Viedni bola reč, že odstúpi spoločný finančný

minister a Lukácsa zas trhlo a mungovci hneď vypisovali, že na toto miesto neni súčasieho človeka ako je Lukács. Najnovšie zas o tom bola reč, že Ernest Plener, predseda najvyššej spoločnej útovej stolice vzdá sa úradu. Tu Lukácsa zas a veľmi trhlo. Mungovské Noviny už aj o tom pisaly, že Lukács hneď a hneď opustí Budapešť a presťahuje sa do Viedne. Nuž ale darmo trhá Lukácsa. Jemu k vôli ani jeden starý pán nechce opustiť jeho masťný úrad a Lukács aj ďalej ostane pochovaný pod rumami panamy.

Dôvera s trňami.

Šomodská stolica vyslovila dôveru Tiszovi. Neišlo to však celkom na hladko. Najprv gróf Georg Pallavicini spomenul Désyho pravotu, za tým posvietil na Tiszové nezakonnosti a na jeho hrúzovládu. Konečne predhodil Tiszovi, že on musel vedieť, akým spôsobom povstala mungovská strana. V tom ozaj pracovala ruka Lukácsa, Tisza ale nechcel po prstoch udreť Lukácsa. Tiszovi ale a Lukácsovi zceľa po aradsky zaspieval gróf Aladár Széchenyi keď povedal: «milliony ukradli z krajinskej pokladnice!» Somodských mungov to nevojnalo do rozpakov, s opovržením seba samých odhlasovali dôveru Tiszovi.

Dve programné reči.

V nedeľu 3. augusta odznely dve programné reči. Superintendent Dezider Baltazár predtým neodvisliak, prítomne Tiszov kandidát mimostranný, povedal reč v Nyirbátore. Brýzgal na opozíciu, ktorej predtým bol neohrozeným bojovníkom, za tým oslavoval Tiszu a mungovskú vládu, konečne ale sa osvedčil, že rozhodne žiadať bude do života uvedenie XX. zákonného článku r. 1848., teda shabanie cirkevných majetkov. Superintendent a nekďajší elvtárs Baltazár jeho programnou rečou prezradil celú Tiszovú politiku, ktorá smeruje na ozbijanie katolíkov.

Druhú programnú reč povedal nový minister obchodu barón Ján Harkányi. Lutoval, že opozícia nesúčastňuje sa v zákonodarstve, čo potrebné by bolo už aj ohľadom na pomery balkánske. Vyslovil sa ďalej, že sa mu hnúsi politika. Zaiste čul rečníť superintendenta Baltazára.

Kukučka.

Sedí, sedí samučká na javore kukučka, počúva si počúva, jako vetrik podúva.	Sedí, sedí samučká na javore kukučka, sedí nemá — jaj beda prečo neodpovedá?
Pod javorom dievčina kukulienku zaklína: «Kukulienka, ty to znáš, kedy pojdem na sobáš.»	«Jajže Bože, čo je to? sľúbil sa mi na leto; už to leto uchodí môj milý len nechodí!»

Zavial vetor kadesi,
kukuk sletel za lesy —
Pred ňou milý zastane:
«Milá, veď už po Jáne!»

Neitus Vollay.

B E S E D N I C A.**Turci idú...**

Poveš' z tureckých časov.

III.

Čo robiť? — Vojenská porada.

Služby Božie sa zakončili, národ ale len pomaly vychádza, veď sa dnes má tolko modliť! Medzi poslednými vychádza i smelá Helena.

Predo dvermi stál veliteľ pevnosti Orechovský, shovárajúc sa s pánom farárom, ktorý bol práve vyšiel z kostola. Ku nim zastal si akýsi dôstojník nemeckých dragúnov, štihlý asi žtyridsaťročný muž, s bodlavými očami a červenkastou bradou.

Helena musela práve popri nich prejsť. Veliteľ, čo ju zazre, podíde k nej a povie priateľsky:

— Ďakujem ti, dievča, že si smelého slova povedala. Viac si vykonala ako my všetci spolu.

Dievča začervenelo, bo na takúto chválu nebolo privyknuté. Ale sa chytrou soberie a odpovie:

— Nech len Pán Boh dá, aby nešťastie prešlo, aby ma nepreklinali, že som im tak radila.

Keď chcela ísť ďalej, ten nemecký dôstojník stal jej do cesty.

— A prečože nás opúšťaš tak chytrou, pekné dievčaťko. Dievča, ako ty, patriš medzi nás a nie medzi sprostých sedliakov.

Helena cúvne, odmerí ho ostro a povie hrdo:

— Pusťte ma, pane, idem za bratom, pôjdeme domov.

— Ach, len za chvíľku ostaň — pokúša ju ďalej dôstojník.

— Dajte jej pokoja — zamieša sa veliteľ — naše dievčatá nie sú navyknuté takým láskaniam. Urážate ju.

Helena medzitým ujde a ztratí sa medzi svetom.

— Ha, ha, ha! Že ju urážam! Veď je sedliacke

dievča! Už vy Horvati len domrzate s tou vašou poctivosťou. Keby som sa len už odtiaľto oslobodil, kde človekovi nedoprajú ani trocha zábavy!

— Pane, zabúdzate s kým hovoríte. Nech vás viac nečujem takto hovoriť o mojom národe, ktorého chlieb vy už mnoho rokov jiete. Ináč verte mi, že by nám ešte milšie bolo, keby sme sa vás čo skorej ztriasli.

Krv udre dôstojníkovi do tváre, siahne na meč, ale chytrou prichádza k sebe a odpovie:

— Neberte žarty tak prísne. Veď som len žartoval. Ale pravda blázon som, čo som i žartoval, bo nielo kedy na žarty. A teraz idem vyzvedaf, kde je ten prekliaty Turek. Zajtra vám oznámim kde je, aby sme sa pripravili. A vtedy, podžupane, budete môcť ukázať svetu, jakí junáci sú Horváti. Hádam vám potom nebude treba cudzincov, aby vám bránili vlasť.

Nato ho pozdraví po vojensky a ztratí sa medzi svetom, ktorý sa počal okolo pánov schádzať.

— A ktože je ten človek? — pýta sa staručký farár veliteľa.

— Ach, lotor, naničhodník, jakého svet nevidel — odpovie podžupan ešte rozdrážený. — To je ten Štumberg. ak ste o ňom počul, zbojník vo vojenských šatách. Už vyše desať rokov potlka sa po Horvátsku ako dôstojník. Bol kapitánom tu i tam a všade zle robil. On to bol, čo pred štyrmi rokmi v biely deň napadol Petrovinu a horšie zúrilo a zbíjal tam ako Turci. Potom sa pokojne vrátil do Karlovea, kde bol kapitánom, a akoby nič... Viete, že sa na horvátskom sneme žalovali na to. I prepustili ho zo služby a zas ho teraz prijali, iste sa zalíškal a vymenovali ho veliteľom biskupského mestečka susedného Gradca. Dnes prišiel ku mne, aby sa mi predstavil a aby ma vraj upozornil na nebezpečie, ktoré nám od Turkov hrozí. Neveríte, jako sa bojím tohoto človeka, ten vám je na všetko hotový. Radšej by som bol, keby ho nebolo i jeho vojakov. Svojou nadutosťou a ich zbojníctvom iba hatíť nás budú v obrane.

Medzitým pretiskli sa ľudom dvaja dôstojníci, pravi obri, vojaci od päty do hlavy: Peter Stoič, kapitán pevnosti z Koprivnice a Pavol Radašin vodca panských vojakov z Ivania. Podžupan i všetci ostatní srdečne ich pozdravia. Bez okolkov zaraz povedia, že prichádzajú na poradu proti Turkom — a to nech bude čoskorej.

Podžupan dal teda chytrou vybubnovať, aby všetci z mesta a z okolia, čo majú hlas v porade, prišli do kaštieľa a ľud aby pokojne čakal výsledok porady. Potom sa poberal s hosťmi do kaštieľa. Na ceste stretne mladého mlynára Štefka Maliaka so sestrou.

— Ej, synku, ty si to? — osloví Štefka. — Poď i ty s nami. Nie si sice rychtárom, ani prisazníkom, ani výborníkom, ale si opravdový junák a takých nám teraz treba. Poď s nami na poradu. A tebe, Helenka, ďakujem ešte raz. Lúto mi je, že sa ten divoch urazil. Prepáč. Nie som vinen. S Bohom, Ilonka!

— S Bohom! — septala Ilonka a biele lica sa jej začerveňaly.

— Počkej ma tu, sestra, kým sa vrátim. Idem, keď ma pan župan volá — povie Štefko, idúc za dôstojníkmi do pevnosti.

Pomaly sišli sa všetci pozvaní na poradu. Všetci hľadajú na Orechovského, čo on povie. Bo ačkoľvek je ešte iba 35-ročný, predca si už poctivosťou, mužským rázom (charakterom) a hrdinskosťou všeobecnú úctu a priazeň vydobyl.

— Bratia, ako vidíme, — počal on — pomoci sa uemôže úfať ani z Viedne ani zo Záhreba od bána. Odkázaní sme sami na seba. A vojakov máme veľmi málo. Naša kríževčianska pevnosť má ich len 600 a po okolí jesto ich ešte iba 400 a to sú zväčša samí Nemci.

— A koľko je našich vojakov v Koprivnici? — spýta sa kapitáňa Stoiča.

— V pevnosti je tisíc vojakov a po okolí je sto, odpovie ten.

— V Ivaniču ich je tiež len stodevät — dodá smutne Radašin.

— To je zle, bratia — prehovorí zase podžupan, a Turkov ide na nás 15 tisíc. Národ teda musí úfať v svoje vlastné sily. Národ, bratia, nech sa teda ozbrojí. Už viac raz ukázal ľud, čo môže. Nakoľko ja poznám náš národ, nie je horší od druhých, len ho načím rozohniť a bude robiť zázraky hrdinstva, jako prvej robil aj ešte pred štyrmi rokmi pri Ivaniču. Prvé teda, čo nám treba urobiť: ozbrojme národ! Tak my v tomto okolí, ako vy Koprivčania a i vy Ivaničania, ak nie je u vás, hádam už prineskoro. Po druhé sľubme, že budeme jeden druhému na pomoci — ináč nás Turek jedného za druhým zmrví. Teda, čo sa kde zastavia Turci, budto pred Ivaničom, alebo Koprivnicou, všetci bratia svorne z celého okolia, národ a vojaci podme ta — a potom nech sa stane čo Pán Boh dá a čo prinese šťastie junákov!

Všetci radcovia, tak mestskí ako i dedinskí, radi pristávajú na radu podžupanovu a volajú mu na slávu. I kapitáň z Koprivnice a vojvoda Radašin podávajú mu ruky na znak spoločnosti.

Radcovia sa rozídu, aby národu rozpovedali usnesenie. Mestskí bubeníci bubnujú po meste: Všetko čo môže zbraň nosiť, od 16-ročného chlapa do šedivého starca, všetko nech sa ozbrojí. Kto nemá zbraň, dostane ju v pevnosti. Zajtra na svitanie nech sa sídu mešťania, zemanía, sedliaci na veľkom pasienku na Trsteníku, kde ich dôstojníci budú cvičiť ako majú zachádzať s puškou a so šablou.

Z obloka dvorany, kde sa porada držala, hľadí podžupan na svet. S radosťou vidí, že ľud radosťne víta výsledok porady.

Pri moste, ktorý vedie z pevnosti do dolného mesta, dočkala Helena svojho brata. Živo jej rozpráva, čo uzavreli na porade

Zazre ich z obloka podžupan a zahliadne sa do dievčata. Lica sa mu začerveňaly.

— Ani neviem, čo mi je. Toto dievča ma celkom očarilo svojou láskavosťou a smelosťou.

I hľadí zase za dievčatom. Ona medzitým rozlúčila sa s bratom, ktorý pre zbraň musel ísť do pevnosti.

— Ach, čo mi to len prichádza na um — zasmieje sa smutne podžupan. — A to teraz v tieto nešťastné časy.

A zase pozre oblokom. Oči sa mu zastavia na čiernom oblaku...

— Bože, Bože, veď je to dym! — Slzy sa mu vkradnú do očí a nevdojak padá na kolená pred križom, ktorý okrašľuje dvoranu a modlí sa za svoj biedny, prebiedny národ.

CHYRNIK.

Sv. otec Pápež Pius X. v pondelok 4. augusta akožto v 10. výročitý deň svojho vyvolenia za Pápeža, slúžil slávnostnú sv. omšu a prijal blahoželanie vatikánskych hodnostárov. O 11. hodine vo výsluchu prijal pútnikov z Campobasso.

Skutarský arcibiskup u kráľa. Jeho veličenstvo kráľ 31. júla predpoludním prijal v Ischli na osobitnom výsluchu skutarského arcib. Sereggiho. Výsluch trval za jednu hodinu. Jeho veličenstvo potom prijal na výsluchu mnícha skutarskeho františkánskeho kláštora Amoroza Marlaskayho, ktorý arcibiskupa odprevadil do Ischlu. Arcibiskup Sereggi ďakoval za to, že ho roku 1911. vyznačil veľkým križom rádu Franca Jozefa. Jeho veličenstvo na výsluchoch zaujímal sa o dobýjanie Skutara a obidvoch veľmi milostive prepustil.

Z biskupstva nitrianskeho. Gróf Vilhelm Batthyány osvietený pán biskup nitriansky v kaštieli močonokskom ťažko ochorel na zapálenie pľúc. Veriaci biskupstva vrúcnyimi modlitbami prosia Všemohúceho o vyzdravenie obľúbeného arcipastiera.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie v tohoročnom VI. obežníku svojom cirkevnom oznamuje nariadenie svätého otca pápeža Piusa X., dľa ktorého katolíci zakaždým obsiahnuť môžu 100 dní odpustky, keď nábožným srdcom vyslovia pozdravenie: Pochválen Pán Ježiš Kristus na veky amen. Tieto odpustky udeľuje svätý otec z príležitosti 16-storočného jubilea vyhlásenia slobody kresťanstva skrze rímskeho cisára Konštantína Veľkého. Svätý otec ďalej 300 dní odpustky udeľuje každému, keď cez celý mesiac pred prevelebnou Svätosťou oltárnou opakuje nábožné pozdravenie: «Budiž pochválená a zveľbovaná prevelebná Sviatosť oltárna.» Kto pristúpi ku sv. Svätosťam a pomodlí sa na úmysel sv. otca, obsiahne plnomocné odpustky, ktoré obetovať môže i za duše v očistci. Konečne sv. otec plnomocné odpustky 300 dní udeľuje každému, keď cez mesiac august nábožne odbaví daakú modlitbu ku nepoškvrnenému Srdcu Panny Marie, pristúpi ku sv. sviatosťam a pomodlí sa na úmysel sv. otca. Tieto odpu-

stký tiež možno obetovať za duše v očistci. — Štefan Hartsár tit. pápežský komorník a biskupský tajomník na krátky odpočinok odobral sa do Reichenhallu. Jozef Wischan radca biskupskej sv. stolice. bývalý farár obce Rad, kde spasonosne účinkoval cez 49. rokov, 15. júla slávil 60-ročné jubileum svojho vysvätenia za kňaza. *Sátoraljaujhely*: Dr. Viktor Majtényi tunajší kaplán od osvieteného pána biskupa prepustený je do vojenskej služby.

Z biskupstva spišského. Osvietený pán biskup, skut. vnút. tajný radca dr. Alexander *Párvy*, na útraty XII. uhorského katolíckeho kongressu dal 200 korún. Osvietený pán biskup v svojom ostatnom obežnom liste znovu nariaďuje, aby kňazi vnútorné zariadenie kostola bezodkladne dali poistiť proti ohňu. Franc Fehérpataky bývalý administrátor veľkoberovský prijatý je do arcibiskupstva ostrihomského. Vincent Malinay dočasný administrátor nižnolapsanský vymenovaný je za správcu fary lipt.-sv.-alžbetskej. Eugen Szikora poslaný je za kaplána do Jablonky. Kaplán Ján Kolcsák preložený je z Lokče do Poprádu a do Lokče na jeho miesto poslaný je novovysvätený Vavríneec Kalafut. Gombássku faru spravuje dočasne lúžňanský kaplán Eugen Puhalla.

Chýry zo Šáriša. *Prešov*: Za blaho národa neunávene pracujúci náš pán praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky a horlivý katolíck predseďa tunajšej kat. obce a kráľovskej tabule Uhlárik, minule v deputácii boli u ministerstva náboženstva a výučby a žiadali dôkladnú opravu tunajšieho farského kostola vystaveného v XIII. st. S radostou sdeľujem, že ministerstvo náboženstva sľúbilo prevedenie opravy a tým cieľom už 21. júla vyslaný sem bol umelecký staviteľ Fridrich Schulek. — Na uctu sv. Anny 26. júla odbovovaný tu bol odpust, z ktorej príležitosti hrubú sv. omšu slúžil praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky a slávnostnú kázeň držal Valent Bélafi vice-dehan a farár z Kapi. — Zo šárišskej stolice v minulých troch mesiacoch do Ameriky vystaľovalo sa 340 osôb asice 53 mužských a 287 ženských, teda o 98 viacej ako lanského roku v tom čase. — Nákazlivé choroby medzi dobytkom zvlášte medzi ošpanými sira sa zas po viacej stranách. — *Bardijov*: Tunajšie kúpele navštívilo posial 1530 hostov. Škoda, že tu hostia jednostajne hrajú sa v karty. — *Dobó*: Tunajšia bryndza na výstave v Paríži a v Londýne dostala vyznačenie kríža a zlatého diplomu. Je to pekný úspech uhorského priemyslu. — *Héthárs*: Tunajšia školská mládež 26. júla usporiadala peknú letnú zábavu s divadelným predstavením.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Kardinál Klaudius Vaszary na vystavenie školy v obci Szentendre dal 6000 korún a Michal Kada farár tejže obce 1883 korún. — Jágerský arcibiskup dr. Ludvik Szmrecsányi povodňou stihnutým obyvateľom obce Kopócsapáti poslal 300 korún. — Na útraty XII. uhorského katolíckeho kongressu obetovali: Jágerský arcib.

dr. Ludvik Szmrecsányi 500, vesprimský biskup kard. barón Karol Hornig 400, satmársky biskup Tibor Boromissza 250, nitrianský biskup gróf Vilhelm Batthyány, sedmohradský biskup gróf Karol Gustav Majláth a munkáčsky gr. kat. biskup po 200, rožňavský biskup Ludvik Baláš sombathelský biskup gróf Ján Mikeš a hajdudorogský gr. kat. biskup Štefan Miklósy po 100 kor.

Chýry zo Spiša. Náš stoličný výbor 5. augusta vydržoval mimoriadne zasadnutie. Na uprázdnenú predsednícku stanicu stoličného sirotského súdu hlasia sa: stoličný čestný hlavný notár dr. Ernest Ujfalussy a prisadník sirotského súdu Pavel Mercz. Voľba bude na zimnom stoličnom zasadnutí. — Na tohorodnej druhej krajinskej púti na milostné miesto Lourdes z našej stolice súčasťnili sa: farári Jozef Klein zo Smižan a Ludvik Sax z Hrabušíc a pani Maria Šefčík z Relova. Posledná na podporu chudobných chorých púte obetovala 20 korún. — V Podolinskom farskom kostole v tieto dni skončilo sa obnovenie frešk svätyni. Teraz začalo sa obnovenie frešk v žegranskom kostole. Umeleckú prácu prevádza maliarsky umelec Ludvik Tary, ktorý pekné nové obrazy maloval do nedeckého a kacvinského kostola. — Istá spoločnosť od minisra pýtala dovolenie na vystavenie železnice zo spišského Podhradia do šárišských Lipjanoch (Héthárs) cez Pojanovce. — V našich Tatrách 24. júla jedna výletnícka spoločnosť Lízko Mrtvého oka našla už veľmi porušenú mrtvolu pruského profesora Huga Weisza, ktorý pred tromi rokmi bez stopy zmiznul v Tatrách. Ubogý stal sa obetou nešťastia. — Nedlho sme sa tešili peknému počasiu, 29. júla znovu začalo pr. ať a pršalo do 1. augusta.

Staré peniaze. Z Olomúca sdeľujú, že pri obci Altendorf robotníci v jednej bani na hlinu našli staré strieborné peniaze, ktoré pochádzajú z časov českého kráľa Václava II. z r. 1278. Na jednom boku peniaza je česká kráľovská koruna s kolopisom: Dei gratia Rex Bohemiae Venceslaus II. Na druhom boku je český lev.

Pivo zdražie predbežne však len v Česku. Z Prahy totiž oznamujú, že spolok hostinských uzavrel, že následkom uvedenia novej dane od piva, cena piva po litre zvýši o 4 haliere.

Obete jedovatých hríbov. V obci Felsőszentmárton (st. somodská) 26. júla rodina Jozefa, Georga a Marka Balatináca a rodina Michala Gojaka jedly na obed hriby. Hriby boly jedovaté a všetcia členovia menovaných rodín onemocneli; jedna ich časť napriek rýchlej lekárskej pomoci zomrela, druhá zápasí so smrťou na niet nádeje, že by ostala pri živote. V rodine Jozefa Balatináca do nedele ôsmi zomreli a štyria sú tak zle, že sa ich lekárom sotva pošfastí zachránif životu. V rodine Georga Balatináca jeden člen zomrel. Manželka a tri deti Marka Balatináca zomierajú. Michal Gojak, švager Jozefa Balatináca, Gojakova žena a dve dcéry tiež jedly z hríbov. Malej dcére hriby nechutnaly a len málo jedla z nich. Dľa mienky lekárov z tejto tamilye len toto malé dievča ostane pri živote.

Gombáš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť tento dopis v našom milom Kresťane.

Zasek sme siroty. Našeho nového farára dp. Franca Kompanyika 21. júla odprovadili sme k večnému odpočinku. sotva bol medzi nami 5 dní, ochorel a išiel do Karlsbadu kde zomrel. Pohrúb mal v našej farnosti. Pochovával ho dekan Ján Hattyár; sv. omšu slúžil učeň zosnulého veľk. p. Coelestin Kompanyik opát levočský a kázeň držal farár Ondrej Hlinka. Pod kázňou ktorej prvú slová boli «mŕtvý mlúvi», každý plakal, veď sme počuli, koho sme utratili. Škoda že p. kazateľ v jeho veľkolepej reči sa veľmi ponáhľal. Keby bol pomalšie rdčnil, boli by sme si jeho slová ešte lepšie na dlhý čas zapamätali. Taká príležitosť sa má dobre použiť, keď je také a toľké obecenstvo prítomné. Nižnolapšania — kde nebohý farároval 18 rokov a staral sa otcovsky — ľahko ho nevyhustia zo svojej pamäti. Postavia mu taký pomník, čo hrdza nesožerie a ani kvapky dažďa nezmyjú. Boli oni totiž vždy dobré a poslušné dieťky svojho duchovného. Ani dva mesiace a už druhý raz sme siroty. Bože požehnaj nám zas apoštola-otca, zosnulému ale daj sladkého odpočínutia. Nech mu svieti večné svetlo Amen. *Verný.*

Barsbaracs.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Prosím o laskavé uverejnenie mojho dopisu v našom «Kresťane».

Za povinnosť si pokladám ctených a vrúnených čitateľov Matky Božej pozabanskej upovedomiť o tom, že všestranne dychtíve očakávaná nová kaplnka na tomto mieste istotne vystavená bude. Čitateľov marianských o tom poistil výborný kazateľ dôstojný pán Jakubovics v jeho slovenskej kázni. Daj Bože, aby čím skorej vyplnili sa slová tohoto obľúbeného kazateľa.

Vystavenie novej kaplnky Panny Marie pozabanskej ale zabezpečené je aj milodarmi, ktoré horliví veriaci veľkodušne a ochotne obetujú ku sláve Božej a ku cti Matky Božej. O týchto láskvých milodaroch chcem sa v krátkosti zmieniť a napísať, koľko kto venoval ku tomuto svätému cieľu. Všetkých veľkodušných dobrodincov pravda není som vstave menovite udať, ctení čitelia marianskí ale presvedčení môžu byť o tom, že každá i tá najmenšia obeť zaznačená je v bessanskej fare. Prvou obeťou vyznačila sa vdova po Pavlovi Lazovsky, a ku sláve Panny Marie dala 2 koruny, Za tou nasledovaly menšie a väčšie obeť v peniazoch, tak že posiaľ dostali sme 1851 korún 42 halierov. Mnohí zas ku cti Matky Božej prispeli zápražou a posiaľ doviezli asi 1500 tehíel a 65 kameňa. Ku vystaveniu kaplnky Panny Marie pozabanskej posiaľ obetovali nasledujúci: Veriaci obce Ujlóth 340 kor, a 46 vozov piesku, Gyékényes 30 vozov, Esig 11 vozov, Alsógyöröd 9 vozov, Felsőgyöröd 13 vozov, Hull 32 vozov, Belleg 19 vozov, Barsfüss 15 vozov. Veriaci obce Rendve složili 152 kor.

38 hal. a doviezli 12 vozov kameňa, horliví katolíci obce Szencs ale sossbierali milodarov 85 kor. 74 hal. a doviezli 20 fúr tehíel. Tehlu sme kúpili po 36 kor., kameň ale po 2 kor.

Peniaze obetovali: Néved 186 kor. 80 hal., Fajkürt 36.—, Zseliz 5.—. Sbíerka Michala Bakó v Nitre 26.10, Bánkesi 31.10, Nagymánya 46.40, Szelepcsény 84.80, Komját 139.—, Barsfüsski robotníci v Torontálskej stolici 23.90, Kistapolcsány 72.—, Ebedec 33.50, Alexander Nitsch v Nových Zámkoch 50.—, Gabriel Gabrini Irginya 25.—, Imrich Mandák a Jozef Hull 25.—, Ján Mihalicssek a Floriš Hull 20.—, Ján Mokrás z N.-Surány 10.—, Jozef a Martin Fábry Egyháznagyszeg 14.—.

Menšín dary spolu učinily 451 kor. 70 hal.

Všemohúci Bože nahraď stonásobne všetkým dobrodincem, ktorí svojimi milodarmi prispeli ku vystaveniu kaplnky Matky Božej pozabanskej, Viacerí veriaci oslovili ma, abych sa ku nim po žatve o milodary obrátil, bo vraj ľahšie je dávať z hrbky ako z truhly. Nuž ja to veľmi vďačne urobím ku sláve Matky Božej. Z tejto príležitosti úpenlive prosím aj marianských čitateľov po celom Slovensku, aby nakoľko im možno, ku vystaveniu pozabanskej kaplnky akokoľvek malé príspevky láskave poslali na velebný r. katolícky farský úrad v obci Barsbesse (tek. stol.)

S kresťanským pozdravom

Alexander Borsodi,
kurátor pozabanskej kaplnky.

Podolin (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť tento dopis v našom milom «Kresťane».

V podolinskom katolíckom hlavnom gymnáziume, ktoré stojí pod vedením reholníkov piaristov. v tohoročnom septembri otvorená bude siedma trieda. Popri gymnáziume nachádza sa aj spoločná jedáľňa (alumnium). V tomto ústave dostávajú žiaci chutný a zdravý záživný obed a večeru mesačne za 18 korún. O raňajky a byt osobitne sa musia starať rodičia. Byt stojí mesačne 10 kor., raňajky 6, a olovrant 6 korún.

Všetci professori toho gymnázia ustavične starajú sa o náboženskú a mravnú výchovu celej školskej mládeže. Zásadou celého professorského sboru je, že naša drahá vlasť potrebuje nielen vedecky vzdelaných ale aj hlboko nábožných občanov, aby boli vstave zdarne bojovať proti mnohostranným nemravným prúdom.

Bývalý žiak — katolícky farár.

Liptov.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom «Kresťane».

Veľmi tu potrebujeme ľudové shromaždenie. V prvom rade katolíckych voličov mali by sme prebúdzat. Mungovei sa totiž veľmi rozdrapujú a tým zakrývajú

ich hnusné kúsky. Voličia ziadostive očakávajú pozvanie na ľudové shromaždenie. Toto shromaždenie malo by sa vydržiavať v Ružomberku, v Teplej alebo v Mikuláši.

Katolícka ľudová Jednota by tiež mala mať nejaké shromaždenia. Ľudú treba hovoriť a s ním sa poshovárať. Len tak sa môžeme soslilniť. A nám katolikom je sila potrebná. To je našou slabosťou, že sme nie silní. No, a kto je slabý, toho ubije hocjaký ozembuch. Treba sa nám hýbať a soslilniť. *Jednotár.*

ANEKDOTY.

V maštali kopla krava gazdu do nohy. Gazda chytiac sa za nohu, boľastou kriknul na syna:

— Pavčo, bež chytró pre lampáš, ale abys tu hneď bol!

Pavčo: A na čo vám bude?

Otec: Kopla ma do nohy krava a chcem sa chytró poďívať — či ma trafila.

*

Prvý: Prečo nechcete mať za spoločníka pána Litrika?

Druhý: Preto že litriky prelieva.

Prvý: Veď vy litriky tiež nevyliavate!

Druhý: Práve preto sa nehodíme jeden k druhému.

*

Učiteľ: No, Jozko, ty sa teraz v «učení» nápadne lepšíš; budeš-li tak nápadne pokračovať, dostaneš dobré vysvedčenie. Povedz mi teda, jako sa menovalo to zviera, ktoré ste v sobotu zabíjali a z ktorého mi mamička poslala také chutné jaternice?

Jozko: Prosim ponížene, my sme ho nezabíjali; keď mu mamička niesla žrať, našla ho v krmiku — zdochnuté.

*

Gazdovi zomrela žena. Pán farár tešil ho nasledovne:

— Uspokojte sa, mój milý, žena vaša je teraz v nebi, Boh ju vzal k sebe.

— Tak? — odpovedá gazda — on si ju vzal? No nech sú mu na pomoci všetci svätí, bude s ňou mať pekný križ!

*

V jednej židovskej škole pýtal sa učiteľ, keď bol niečo zo života Jozefa egypského rozprával:

— No, Šmufo, nemohol by si mi povedať, jakého bezpráva a zločinu dopustili sa bratia Jozefovi, keď ho boli za 20 strieborných predali?

Šmufo mlčí. Tu vstane malý Srufo.

— No, Srufo — pýta sa učiteľ — jakého bezpráva a zločinu sa dopustili?

— Že ho predali tak — lacno!

Odkazy redakcie.

J. G. D. L. P. B. Up. D. reklamované čísla poslali Vám hneď po príchode dopisničky. — O. V. Č. U Vás ešte vždy všetko drieme. — S. G. T. Prečítajte si článok o spôsobe dorábania pšenice.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Pruska: na celý rok 6 korún.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún.

Administrácia Kresfana

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 5. augusta.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor.	22 20—23 40
» stolnobelohradská,	«	22 00—23 20
» peštianska,	«	22 00—23 65
« banátska,	«	22 00—23 80
Raž prvotriedna	«	17 25—17 45
« druhotriedna	«	17 05—17 25
Jačmeň prvotriedny	«	16 40—16 80
Ovos prvotriedny	«	18 70—18 90
« druhotriedny	«	17 00—17 50
Otruby drobné	«	10 00—10 20
« hrubé	«	12 00—12 20
Kukurica	«	15 30—15 60
Rasca (kmin)	«	78 00—81 00
Konopné semä	«	26 00—26 50
Proso	«	19 00—20 00
Datelinové semä červená datelina	«	100 00—200 00
« lucerna	«	90 00—130 00

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	18:20	17:90	17:60	17:20	16:80	16:40	16:00

č.	7	7 ¹ / ₂	8
K.	15:00	14:00	8:00

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Šošovica čistá	kor.	32:00—56:00
Hrach lúpaný	„	29:00—56:00
Hrach nelúpaný, čistý	„	30:00—32:00
Mak	„	72:00—75:00
Fazula strakavá	„	18:00—20:00
Fazula veľká biela	„	23:50—25:50
Zemiaky (hornouhorské) biela	„	4:10—4:20

Zemiaky (hornouhorské) ruzové ... kor. 6:00—7:20
 „ „ žlté ... „ 10:00—12:00
 Za 100 kilogrammov.

Mäsité články:

Sviňská masť budapeštianska ... kor. 152:00—153:00
 Slanina mestská 4-kusová ... „ 129:00—130:00
 „ „ 3-kusová ... „ 130:00—131:00

Koloniálny tovar:

Petrolej fiumánsky, krištálový ... kor. 43:00—46:00
 „ „ White-Star (***) „ 38:00—40:00
 Cukor v klobúkoch ... „ 82:00—82:50
 „ kockový ... „ 84:50—84:50
 Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill ... 54:50—55:00

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove postele.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin aa'eho 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho sshotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdilovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dohierkou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Oznamy prijíma

administracia

„Krestan“

BUDAPEST

Szentkirályi-utca 28.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny. 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K. 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie papierie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové postele

z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 Spodné periny z pevného vrázkovaného grádu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dohierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovoľené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Singerove šijacie stroje!

Celkom nová malá Singerka za K 60.—, dobre opravená pre domácnosť a pre remeslo od K 24 vyše! Bicikle, gramofony, platne ľavných cenách. Na sklade má

Jozef Habán Budapest, VII., Almássy-tér 14. Obrázkový cenník pošlem na žiadosť zdarma.

Pánom roľníkom

odporúčam svoje najnovšie hospodárske stroje.

Páni roľníci načo by ste kupovali stroje z ďalekej cudziny z Čiech a Moravy a platili veľké peniaze za dovoznú a pritom neobdržite stroj ani lepší ani lacnejší, ba práve naopak. Stroje dostanete u nižšie podpísaného dobre, dokonale silné, trvace a ľahko idúce, pod zárukou. **Teda svoj k svojmu a nie k cudziemu.**

Mláfačky. Zentúre. Rajtáre. Sečkovice. Srotovníky. Triery. Pluhy. Stroje na siatie. Brány. Hraje. Stroje na rezanie kapusty, burgyne, zemiakov a dreva. Mangle. Decimálky. Mačkadlá na syr, hlinu, borievky a slad. Stroje na lámánie stromovej kôry a lúpanie kukurice atd.

Obrázkove cenníky na žiadosť zašlem zdarma a franko.

Michal Treskoň,
strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
V BYTČI (Nagybicsese).

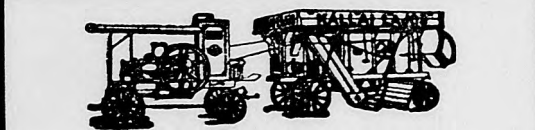
Friedrich Karol Hagenauer

kostolnych obrazov maliar na skle.

Budapest, VIII., Gólya-u. 33. sz.

Stará spoľahlivá katolícka firma! — Ochetne poslúži s cennými rozvrhmi!

Pri objednávkach na naše ohlasy,
prosíme odvolávať sa vždy na
naš časopis.

Známo je vôbec,

že len

LUDVIKA KÁLLAI-ho

motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28,

pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motormlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známych najlepších a najjednoduchších, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.